

SVENSKA
BOTANISKA
FÖRENINGEN

Gabrielle Rosquist
Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöavdelningen
205 15 MALMÖ

Svar på remiss – Åtgärdsprogram för sandstäpp 2014-2019

Föreningen har läst igenom åtgärdsprogrammet och funnit det är mycket omfattningsrikt och ambitiöst. Som de flesta andra åtgärdsprogram är det en grundlig och informativ kunskapssammanställning. Sandstämpan täcker en mycket liten areal i Sverige men innehåller en rad ovanliga arter från olika organismgrupper. Trots sin begränsade utbredning och areal bidrar den alltså väsentligt till den svenska biologiska mångfalden. Det är alltså mycket angeläget att de åtgärder som föreslås verkligen genomförs. Vegetationstypen är ganska klart avgränsad mot andra vegetationstyper och bereder sällan några identifikationsproblem.

Åtgärdsprogrammet, som ersätter ett gammalt åtgärdsprogram, har tagit lång tid att utarbeta men detta har bidragit till att det på nästan alla punkter är genomarbetat och detaljrikt. Beskrivningen av sandstämpan störningsberoende och successionsförlopp är ett exempel på detta. Det finns också resonemang hur genomförandet av åtgärdsprogrammet kan påverka andra naturtyper och rödlistade arter.

Föreningen har en del synpunkter på innehållet enligt följande punkter.

- 1) Det framgår att behovet att restaurera sandstämpan i dåligt tillstånd är stort. Tyvärr redovisas ingen vedertagen metod för hur detta kan göras. En viktig del av åtgärdsprogrammet bör vara att ta fram en sådan metod som grundas på modern evidensbaserad naturvård. En kunskapsförstärkning som bör få eget avsnitt (sid 38).
- 2) Man bör poängtera att det finns flera olika sätt att sköta sandstämpan så att god status upprätthålls och att dessa då gynnar olika aspekter av naturvärdena. Naturvärdena i sandstämpan är av många olika slag. Sandstämpan på Kiviks marknadsplats med årlig störning av marknad medför t.ex. att sandvedeln trivs utmärkt här. Men hur är det med andra arter och organismgrupper? Och vad har betet för påverkan – positivt och negativt för olika delar av organismlivet. Militär övningsverksamhet har också visast sig kunna tillhandahålla störning som gynnar sandstämpan. Eftersom olika aspekter av organismlivet påverkas olika av olika typer av skötsel skulle det vara av intresse med något fylligare genomgång av insektsfaunan och hur denna påverkas av olika skötselregimer. Dyrbaggar kräver betesdjur, främst nötkreatur, medan fjärlsfaunan kan missgynnas av för hårt bete. De inventeringar som planeras på olika lokaler med sandstämpan bör vara inriktade på att ge svar på vilka aspekter av organismlivet som är viktigast på respektive lokal. Detta för att man ska veta var man ska göra vad.
- 3) Beskrivningen av vegetationstypen utifrån ett europeiskt perspektiv bör kompletteras (främst sid 23). Sandstämpan som Natura 2000 naturtyp är synonym med 5.1.4.1 Tofsäxinghed-typ i Nordiska Ministerrådets "Vegetationstyper i Norden". I växtsociologisk litteratur brukar den föras till förbundet Koelerion glaucae (Volk 1931) Klika 1935. Från ett europeiskt perspektiv brukar man beteckna de svenska förekomsterna som rudimentära då ett ganska stort antal arter tillkommer i Central- och Östeuropa. Sandstämpan i lite olika varianter finns på sandiga marker i ett ganska stort område i Mellan- och

Svenska Botaniska Föreningen

Adress / Address
Norbyvägen 18 D
SE-752 36 UPPSALA, Sweden

Telefon / Telephone
Nat. 018 - 471 28 91
Int. +46 18 - 471 28 91

E-mail
sbf@sbf.c.se

Östeuropa. Vegetationstypen täcker överallt små arealer och är överallt mycket skyddsvärd. Såväl tofsäxing som sandvedel förekommer i ett ganska brett stråk i stort sett bort till Uralbergen. Sandnejliken har en mer begränsad utbredning och detta gäller särskilt den underart som finns i Sverige *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius*. Underarten *D. arenarius* ssp. *borussicus* har en mer vidsträckt utbredning i Östeuropa.

Ytterligare ett par kommentarer till texten när det gäller geografin:

- de nordligaste utposterna av sandstäpp bör finnas i Baltikum (sid 23 inklusive de ingående arterna).
- IUCNs bedömning av att de skånska förekomsterna av sandvedel är de mest vitala i hela utbredningsområdet förefaller ganska tveksamma då det finns ett stort antal förekomster i europeiska Ryssland och även i Vitryssland.
- sandstämpan finns ofta tillsammans med tallsskogar på kalkrik sand i sommarvarma trakter i Central- och Östeuropa. Brand är ofta en störningsfaktor i dessa miljöer och det finns en dynamik mellan tallskog och sandstäpp.

Några mindre kommentarer:

Sidan 11: Vissa typer av militär övningsverksamhet bör också ingå i listan över påverkan som skapar sandstämpelemiljöer.

Sidan 17: "Syntrichia ruraliformi" ska vara "Syntrichia ruraliformis"

Sidan 21: Det bör stå att sandstäpp utvecklas i sommarvarma och torra områden. Vintrarna kan vara kalla. Detta bör också ändras på sidan 10 och i sammanfattningen.

Sidan 35: Vad som menas med en lokal av tofsäxing bör specificeras.

Stefan Grundström

Ordförande

Svenska Botaniska Föreningen